

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 3 juli 1914 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 25, 48, 77, 99, 101, 120—124, 126—128, 134, 139, 144 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 och till lag innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

Närvarande vid ärendets slutliga behandling: herrar Petersson i Lidingö villastad, Trana*, greve Lagerbjelke, Alexanderson, Johanson i Valared, Olsson i Hof, greve Spens, Dahl, Eliasson*, Pettersson i Södertälje, Schotte, Olsson i Broberg*, Persson i Norrköping, Olsson i See, Svensson i Saläng* och Borg.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 13 maj 1914 dagtecknad proposition, nr 72, vilken blivit till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t, under återopande av de Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års första riksdag nr 50 bifogade utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll ävensom av ett förevarande proposition bilagt utdrag av statsrådsprotokollet, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1:o L A G

om ändrad lydelse av 2, 5, 25, 48, 77, 99, 101, 120—124, 126—128, 134, 139, 144 och 164 §§ i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

2 §.

De, som vilja stifta försäkringsbolag, skola upprätta fullständig bolagsordning samt därå söka Konungens stadfästelse. Avser bolagets rörelse livförsäkring, eller avser rörelsen annat slag av försäkring för

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 9 saml. 10 häft. (Nr 10.) 1

all framtid eller för längre tid än tio år, skola tillika, enligt vad i 5 och 67 §§ sägs, upprättas bestämmelser angående vissa grunder för försäkringsverksamheten samt därå sökas Konungens stadfästelse. Konungen prövar bolagsordningens och de övriga grundernas överensstämmelse med denna lag samt lag och författning i övrigt, så ock om och i vad mån särskilda bestämmelser därutöver må, med hänsyn till vidden och beskaffenheten av bolagets rörelse, erfordras. Å beslut om ändring i stadfäst bolagsordning eller i övriga stadfästa grunder för bolags verksamhet skall ock sökas Konungens stadfästelse.

Stiftarna skola vara här i riket bosatta svenska undersåtar och till antalet minst fem.

Med livförsäkring förstås i denna lag jämväl livränteförsäkring och kapitalförsäkring för livsfall.

Vad i denna lag särskilt stadgas angående livförsäkring skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år.

5 §.

Avser försäkringsaktiebolags rörelse livförsäkring, skola upprättas bestämmelser angående följande grunder för livförsäkringsverksamheten, nämligen:

1) grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv;
2) reglerna för återköp av försäkring samt för lämnande av förskott mot säkerhet i försäkringsbrev, där sådant återköp eller förskott må kunna beviljas;

3) reglerna för påföljd av försummelse att erlægga premie;

4) grunderna för beräkning och fördelning av den vinst, som må tillkomma försäkringstagarna, så ock, där förutberäkning skall ske av de belopp (premieåterbäring), som bolaget förväntas kunna av sin behållning utbetala till försäkringstagare utöver de i försäkringsavtalet bestämda grunder för denna förutberäkning samt för avsättning till och nedsättning av till tryggnad av sådan premieåterbäring avsedd fond (premieåterbäringsreserv);

5) huruvida bolaget må driva försäkringsrörelse i utlandet, samt, i sådant fall, vilka beräkningsgrunder och försäkringsvillkor skola vid den utländska rörelsen tillämpas.

Skall försäkringsaktiebolag meddela försäkring av annat slag än personförsäkring, och skall sådan försäkring meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år, skola upprättas bestämmelser angående grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv för sådana försäkringar.

25 §.

Under försäkringsaktiebolags bestånd må ej till utdelning åt aktieägare eller försäkringstagare användas annat än den behållning, som enligt vederbörligen prövad balansräkning finnes hava uppstått å rörelsen i dess helhet, i den mån behållningen ej skall till reservfond, säkerhetsfond eller premieåterbäringsreserv avsättas.

Egen aktie må försäkringsaktiebolag ej förvärva, ej heller såsom pant emottaga.

48 §.

De vid försäkringsaktiebolags bildande och därefter före utgången av andra räkenskapsåret till organisation använda kostnader må, där sådant i bolagsordningen bestämmes, i bolagets balansräkning uppföras som tillgång intill i bolagsordningen medgivet belopp; dock skola dessa kostnader avskrivas med minst en åttandedel för varje efter andra räkenskapsåret följande år.

Innan organisationskostnaderna fullständigt avskrivits, må ej för något år till aktieägare och försäkringstagare utdelas sammanlagt mera än fem procent å det inbetalda aktiekapitalet.

77 §.

Under ömsesidigt försäkringsbolags bestånd må ej till utdelning av ränta eller vinst åt garanter eller av vinst åt delägare användas annat än den behållning, som enligt vederbörligen prövad balansräkning finnes hava uppstått å rörelsen i dess helhet, i den mån behållningen ej skall till säkerhetsfond eller premieåterbäringsreserv avsättas.

99 §.

De vid ömsesidigt försäkringsbolags bildande och därefter före utgången av andra räkenskapsåret till organisation använda kostnader må, där sådant i bolagsordningen bestämmes, i bolagets balansräkning uppföras som tillgång intill i bolagsordningen medgivet belopp; dock skola dessa kostnader avskrivas med minst en åttandedel för varje efter andra räkenskapsåret följande år.

Innan organisationskostnaderna fullständigt avskrivits, må icke för något år till garanter och delägare utdelas sammanlagt mera än fem procent å inbetalt garantikapital till den del detta icke må hava blivit till garanterna återbetalt.

101 §.

Finnas ömsesidigt försäkringsbolags tillgångar enligt vederbörligen prövad balansräkning icke motsvara dess skulder, försäkringsfond, säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv inberäknade, skall, där ej för bolagets förbindelser häfta allenast dess tillgångar, det belopp, vartill bristen, i den mån den ej varder täckt genom nedsättning av säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv, uppgår, med tillägg av högst en tiondedel ofördröjligen av styrelsen uttaxeras å dem, som varit delägare i bolaget under hela eller någon del av den tid balansräkningen avser; är delägarnas personliga ansvarighet till visst belopp begränsad, skall uttaxeringen därefter jämkas.

Varder bristen ej genom uttaxering, på sätt nu är sagt, täckt, eller häfta allenast bolagets tillgångar för dess förbindelser, skall i förra fallet vad av bristen icke kunnat genom uttaxering täckas och i senare fallet hela bristen, i den mån den ej varder genom nedsättning av säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv täckt, utjämnas genom nedsättning av försäkringsbeloppen, där ej annorlunda är i bolagsordningen föreskrivet.

Ej må dock, där garantikapital förskjutits, uttaxering eller nedsättning av försäkringsbeloppen äga rum, så länge bristen ej överstiger det inbetalda garantikapitalet till den del detta icke må hava blivit till garanterna återbetalt.

120 §.

I försäkringsbolags balansräkning skall under benämningen försäkringsfond såsom skuld upptagas det för den tidpunkt, som balansräkningen avser, beräknade värdet av bolagets ansvarighet

1) på grund av redan inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv) samt

2) på grund av löpande försäkringar (premiereserv).

Omfattar bolagets rörelse olika försäkringsgrenar, skall för varje försäkringsgren särskild försäkringsfond upptagas.

Efter de grunder, som sålunda gälla för beräkningen av den på försäkring belöpande andel i försäkringsfonden, beräknas även värdet av försäkringstagarens fordran hos bolaget på grund av försäkringsavtalet.

Är försäkring återförsäkrad hos inländskt bolag, som enligt denna lag är berättigat att driva försäkringsrörelse, eller hos utländsk försäkringsanstalt, som i sitt hemland med laga rätt driver sådan rörelse, må

det bolag, åt vilket återförsäkringen meddelats, upptaga såsom tillgång värdet av återförsäkringsbolagets ansvarighet på grund av återförsäkringen, dock högst det belopp, vartill försäkringsfonden för försäkringen enligt bolagets egna beräkningsgrunder uppgår.

121 §.

De i 5 § omförmälda grunderna för beräkning av försäkringspremier och premiereserv för livförsäkring skola angiva den räntefot, det dödlighetsmått eller andra riskmått och de antaganden beträffande omkostnaderna, som skola läggas till grund för beräkningen.

Räntefoten må icke väljas högre än som, med hänsyn till kända förhållanden, kan anses för framtiden betryggande. Dödlighetsmättet må, i fråga om försäkringar för dödsfall, icke väljas lägre, och, i fråga om försäkringar för livsfall, icke högre än som på grund av tillgänglig erfarenhet beträffande den ifrågavarande arten av försäkringsrörelse kan anses betryggande. Omkostnaderna må icke antagas lägre än vad enligt tillgänglig erfarenhet från försäkringsrörelse av den ifrågavarande arten kan anses vara erforderligt för sådan rörelse.

Grunderna för premiereservens beräkning skola vara så avfattade, att premiereserven för varje särskild försäkring framkommer såsom det belopp, varmed kapitalvärdet av bolagets beräknade framtida utgifter för försäkringen må överskjuta kapitalvärdet av härefter omförmälda reservpremier, vilka ingå i de försäkringspremier, bolaget enligt försäkringsavtalet må hava att ytterligare uppbära. Reservpremie beräknas så, att vid försäkringsavtalets ingående kapitalvärdet av alla reservpremier är lika med kapitalvärdet av bolagets alla beräknade utgifter för försäkringens anskaffande och förvaltning och för försäkringsförbindelsens fullgörande, dock med den inskränkningen att anskaffningskostnaden icke må vid denna beräkning antagas högre än som motsvarar vid försäkring för dödsfall åtta procent och vid försäkring för livsfall fyra procent av kapitalvärdet av bolagets beräknade utgifter för försäkringsförbindelsens fullgörande samt vid kapitalförsäkring ej heller högre än två och en halv procent av försäkringssumman.

Varda grunderna för beräkning av premiereserven ändrade, skola, där ej Konungen fastställer särskilda grunder för beräkningen av premiereserven för äldre försäkring, de nya grunderna tillämpas jämväl å sådan försäkring, dock att reservpremién skall så avpassas, att premiereserven vid övergången blir minst lika stor som efter de äldre grunderna.

122 §.

Hava särskilda inländska försäkringsbolag, som enligt denna lag äro berättigade att driva försäkringsrörelse, övertagit försäkring under gemensam ansvarighet en för alla och alla för en, vare vart och ett av bolagen pliktigt att göra avsättning till försäkringsfond allenast för så stor del av försäkringen, som, enligt avtal mellan bolagen, på det bolag belöper.

123 §.

Ett belopp motsvarande försäkringsfonden för livförsäkringar skall redovisas i följande slag av värdehandlingar:

- 1) obligationer, som utfärdats eller garanterats av staten;
- 2) allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;
- 3) fordringsbevis, utfärdade av riksbanken eller av annan bank, vars reglemente blivit av Konungen fastställt;
- 4) obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade av svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd;
- 5) skuldförbindelser, för vilka bolaget äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, så ock med försäkringsinspektionens medgivande skuldförbindelser med säkerhet av inteckning intill fulla taxeringsvärdet i bolaget tillhörig fastighet, som är avsedd för inrymmande av lokal för bolagets rörelse, eller, där bolaget äger flera sådana fastigheter, i en av dem; dock att i varje fall åbyggnad å egendom skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd bolagsordning försett brandförsäkringsbolag inom riket;
- 6) sådana av enskilda järnvägar eller industriella inrättningar utfärdade obligationer, utländska statsobligationer och andra värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med några av de under 1)–5) nämnda;
eller ock i följande tillgångar av annan art:
 - 7) reservpremier, ingående i förfallna obetalda premier;
 - 8) belopp, som bolaget förskjutit mot säkerhet i försäkringsbrev inom återköpsvärdet;
 - 9) det värde av återförsäkringsbolags ansvarighet på grund av i återförsäkring övertagna livförsäkringar, vilket enligt medgivandet i 120 § upptagits som tillgång; dock att värdet av utländsk försäkringsanstalts

ansvarighet ej må i vidsträcktare mån användas till redovisning av premiereserven än försäkringsinspektionen på framställning av bolaget finner, med hänsyn till försäkringstagarnas säkerhet, kunna medgivas.

124 §.

Meddelar försäkringsbolag försäkring av annat slag än personförsäkring, och meddelas sådan försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, skola tillgångar motsvarande försäkringsfonden för sådana försäkringar redovisas i värdehandlingar av den i 123 § under 1)–6) omnämnda beskaffenhet.

126 §.

Försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, skall, på sätt här nedan sägs, göra avsättning till säkerhetsfond.

Där säkerhetsfonden och den i 5 § omnämnda premieåterbäringsreserven sammanlagda ej uppgå till ett belopp, motsvarande en tjugonedel av den del av försäkringsfonden för livförsäkringar, som icke är redovisad på sätt i 123 § under 7)–9) sägs, så ock där säkerhetsfonden ej uppgår till en tiondedel av premieåterbäringsreserven, skall till säkerhetsfond årligen avsättas minst hälften av bolagets årsvinst, sedan möjligen befintlig brist från föregående år täckts och avsättning gjorts till den i 26 § omnämnda reservfond och till premieåterbäringsreserv. Ej må återbetalning av garantikapital äga rum, där ej summan av nämnda fonder uppgår till sagda belopp.

Vid beräkning av det belopp, som sålunda minst skall avsättas till säkerhetsfonden, må ej från årsvinsten avdragas den andel däri, som kan hava tillerkänts styrelseledamot eller annan såsom arvode (tantiem).

Nedsättning av säkerhetsfonden må icke utan särskilt tillstånd av försäkringsinspektionen äga rum, där sådant ej erfordras för betäckande av förlust, som ej kan täckas av befintliga till framtida förfogande av satta medel eller genom nedsättning av reservfond.

Nedsättning av premieåterbäringsreserven må, utom till utbetalning av premieåterbärning enligt för sådan utbetalning gällande grunder, icke äga rum, där sådant ej erfordras för täckande av förlust, som ej kan täckas på sätt i föregående stycke sägs.

127 §.

Har försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, redovisat tillgångar motsvarande viss del av aktiekapital, dock ej överstigande halva detta kapital, eller av garantikapital i sådana värdehandlingar, som

i 123 § är sagt, samt till livförsäkringstagarnas säkerhet satt dessa värdehandlingar i pant på sätt i 125 § är angående försäkringsfond stadgat, må det sålunda redovisade beloppet avräknas från den föreskrivna säkerhetsfonden.

Driver försäkringsbolag jämte livförsäkringsrörelse annan försäkringsrörelse, skola tillgångar motsvarande säkerhetsfonden och premieåterbäringsreserven, där sådan finnes, redovisas på sätt om försäkringsfond är i 123 § föreskrivet; i fråga om värdehandlingar, i vilka tillgångarna sålunda redovisas, gälle vad i 125 § sägs om där avsedda handlingar.

128 §.

Driver försäkringsbolag rörelse i utlandet, äger Konungen i fråga om försäkringsfond, säkerhetsfond eller premieåterbäringsreserv för de utländska försäkringarna medgiva de avvikelser från stadgandena i 120—127 §§, som med hänsyn till utländsk lag prövas erforderliga, i den mån sådant kan ske utan förfång för de inländska försäkringstagarnas säkerhet. Medgives sådan avvikelse, förordnar Konungen tillika i vad mån föreskrifterna i 139—144 §§ skola äga tillämpning beträffande de försäkringar, som i medgivandet avses.

134 §.

Försäkringsbolag åligge att årligen inom en månad efter den i 30 eller 91 § omförmälda bolagsstämma till försäkringsinspektionen ingiva

1) styrelsens förvaltningsberättelse, balansräkningen, revisorernas utlåtande ävensom de å bolagsstämman i anledning av nämnda handlingar fattade beslut;

2) en av styrelsen enligt av försäkringsinspektionen fastställt formulär upprättad och underskriven uppgift om bolagets verksamhet under året och om dess ställning vid årets slut.

Om bolaget driver livförsäkringsverksamhet, skall bolaget därjämte till försäkringsinspektionen med avseende å denna verksamhet ingiva dels inom samma tid

3) en av bolagets aktuarie avgiven redogörelse för beräkning av premiereserven och av premieåterbäringsreserven, där sådan finnes; dels inom sex månader från ovan omförmälda bolagsstämma

4) en av bolagets aktuarie gjord undersökning, i vad mån det verkliga förloppet av verksamheten under året avvikit från de enligt 5 eller 67 § upprättade grunder för densamma.

Bolaget skall tillika inom en månad efter förenämnda bolagsstämma låta i allmänna tidningarna införa den del av den under 2) omförmälda uppgiften, som försäkringsinspektionen föreskriver.

Försäkringsinspektionen äger att meddela anvisningar för upprättande av de under 3) och 4) omförmälda handlingar.

Finner försäkringsinspektionen nödigt att infordra ytterligare upplysningar, skola sådana ofördröjligen lämnas.

139 §.

Har försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, kommit under likvidation eller i konkurstillstånd, skall, för tillvaratagande av livförsäkringstagarnas rätt, en särskild administration inträda. Förvaltningen av administrationsboet åligger försäkringsinspektionen.

Försäkringsinspektionen skall ofördröjligen för livförsäkringstagarnas räkning omhändertaga samtliga de värdehandlingar, i vilka livförsäkringstagarna enligt bestämmelserna i 125 och 127 §§ njuta panträtt.

Härmed övergå på administrationsboet alla bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av livförsäkringsavtalen ävensom, där livförsäkringar återförsäkrats, bolagets rättigheter och skyldigheter på grund av återförsäkringarna.

För det belopp, varmed omförmälda värdehandlingar må finnas i värde understiga livförsäkringsfonden ökad med en tjugonedel av samma fond, äge administrationsboet fordringsrätt hos bolaget.

144 §.

Har försäkringsbolag, som meddelar försäkring av annat slag än personförsäkring och meddelar sådan försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, kommit under likvidation eller i konkurstillstånd, skall försäkringsinspektionen utse ett ombud, som har att å försäkringstagarnas vägnar iakttaga och bevaka den panträtt, som jämlikt 125 § tillkommer försäkringstagarna uti de enligt sagda paragraf till deras säkerhet i särskilt förvar satta värdehandlingar, med iakttagande därav att envar försäkringstagare njuter panträtt i nämnda värdehandlingar i den mån han enligt bestämmelsen i 120 § 3 mom. äger fordran hos bolaget på grund av försäkringsavtalet.

Ombudet äge av bolaget uppbära arvode till belopp, som bestämmes av Konungen.

164 §.

I fråga om återförsäkring äger Konungen medgiva sådana avvikelser från vad denna lag innehåller, som provas skäligen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915.

Utan hinder av denna lags bestämmelser må grunder för försäkringsbolags livförsäkringsverksamhet, vilka fastställts före nämnda dag, fortfarande tillämpas och mindre väsentliga ändringar i desamma medgivas i enlighet med förut gällande bestämmelser. Vid mera väsentliga ändringar skola bestämmelserna i denna lag gälla. Hava grunder, som fastställts före nämnda dag, icke ändrats eller endast mindre väsentliga ändringar i dem vidtagits, äger bolaget, i senare fallet dock endast med Konungens medgivande, att i balansräkning för tid före den 1 januari 1918, på sätt i 48 och 99 §§ enligt deras förutvarande lydelse sägs, såsom tillgång uppföra kostnader för anskaffande av nya livförsäkringar, och gälle med avseende å sådant bolag vad i berörda lagrum stadgas angående avskrivning av sådan tillgång samt angående utdelning åt delägare och garantier under tid, då sådan avskrivning icke är slutförd.

Har försäkringsbolag i balansräkning för räkenskapsår, som utgår före den 1 januari 1915, såsom tillgång uppfört organisationskostnad, gälle vad i 48 och 99 §§ enligt deras förutvarande lydelse stadgas angående avskrivning av sådan tillgång.

2:o) L A G

innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903.

Om återförsäkring.**1 §.**

Försäkringsbolag må icke utan försäkringsinspektionens medgivande sluta avtal, varigenom bolaget förbinder sig att i återförsäkring avgiva ännu icke tecknade livförsäkringar, där avtalet icke kan av bolaget uppsägas att utan vederlag upphöra senast ett år efter uppsägningen. Försäkringsbolag må ej heller utan försäkringsinspektionens medgivande

sluta avtal om avgivande i återförsäkring av redan tecknad livförsäkring, där försäkringen vid avtalets ingående varit i kraft mera än ett halvt år.

Vad sålunda stadgats gäller icke med avseende på försäkringsbolag, som allenast meddelar återförsäkring.

Om förbud mot viss premienedsättning och om ombud för livförsäkringsbolag.

2 §.

Å de livförsäkringspremier, som försäkringsbolag jämlikt fastställda grunder bestämt, må till fördel för enskilda försäkringstagare eller grupper av försäkringstagare varken direkt eller indirekt nedsättning medgivnas vare sig av bolaget eller av dess ombud annorledes än genom premieåterbäring eller vinstutdelning i överensstämmelse med fastställda grunder.

3 §.

Försäkringsbolag, som meddelar livförsäkring, må icke lämna uppdrag att såsom bolagets ombud anskaffa eller förmedla anskaffning av ansökningar om dylik försäkring åt annan än den, som kan anses äga betingelser för att på ett värdigt och lämpligt sätt utöva sådan verksamhet. När sådant uppdrag lämnas, så ock när givet uppdrag återkallas, skall anmälan därom ofördröjligen göras hos försäkringsinspektionen. Återkallas uppdraget endast för viss tid, skall detta i anmälan angivas.

Ersättning för anskaffning eller förmedling av anskaffning av ansökningar om försäkring må icke, vare sig i form av provision eller annorledes, av bolaget eller dess ombud givas åt annan än sålunda anmält ombud.

Från skyldigheten att göra sådan anmälan, som här ovan sägs, äger Konungen befria försäkringsbolag, som prövas hava vidtagit betryggande åtgärder för övervakande av ombudens verksamhet eller som meddelar allenast enstaka former av livförsäkring, där denna rörelse är av ringa omfattning och icke utgör det huvudsakliga föremålet för bolagets verksamhet.

4 §.

Har någon, som innehar sådant uppdrag, som avses i 3 §, gjort sig skyldig till handling, som strider mot stadgandet i andra stycket

av nyssnämnda paragraf eller mot 2 § eller som eljest prövas vara oförenlig med ett värdigt och lämpligt utövande av verksamheten såsom ombud, åligger det bolaget att återkalla uppdraget. Återkallandet må kunna avse viss begränsad tid.

Ansvarsbestämmelser.

5 §.

Styrelseledamot eller annan, som bryter mot föreskrifterna uti 1 eller 2 § eller 3 § andra stycket eller underlåter att göra anmälan, som i 3 § första stycket sägs, straffes med böter från och med femtio till och med två tusen kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915.

*Utskottets
yttrande.*

Beträffande de nu föreliggande lagförslagens tillkomst har föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet anfört:

»I underdånig skrivelse den 12 maj 1905 hemställde riksdagen, det täcktes Eders Kungl. Maj:t taga i övervägande, huruvida icke de i lagen om försäkringsrörelse av den 24 juli 1903 givna stadganden rörande premierens beräkning, i vad de avsåge livförsäkring, behövde ändras eller förtydligas i syfte att fullt trygga försäkringstagar-
nas intressen, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill förhållandena kunde giva anledning. I skrivelsen ifrågasattes, huruvida icke för sådant ändamål bestämmelser rörande sättet för nettopremiens beräkning borde inflyta i försäkringslagen.

Försäkringsinspektionen avgav i anledning härav underdånigt utlåtande den 8 maj 1906, uti vilket försäkringsinspektionen, som fann tillräckliga skäl icke föreligga för en ändring av försäkringslagen i den av riksdagen angivna riktning, hemställde, att Kungl. Maj:t behagade finna riksdagens ifrågavarande skrivelse icke böra för det dåvarande för-
anleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Med underdånig skrivelse den 22 oktober 1907 överlämnade försäkringsinspektionen förslag till vissa ändringar i 120—126 samt 164

§§ i försäkringslagen, vilka ändringar huvudsakligen avsågo sättet för försäkringsfondens beräkning.

De för utarbetande av förslag till ny lag om aktiebolag utsedda kommitterade hade med underdånig skrivelse den 5 februari 1908 till Kungl. Maj:t överlämnat jämväl förslag till ny lag om försäkringsrörelse, och avgav försäkringsinspektionen uti skrivelse den 17 mars 1909 underdånigt utlåtande med anledning av detta förslag.

Samtliga här ovan omförmälda ärenden blevo med nådig remiss den 22 juni 1910 överlämnade till försäkringsinspektionen för avgivande av förnyat underdånigt utlåtande, och har med anledning härav inom försäkringsinspektionen utarbetats ett förslag till ny lag om försäkringsrörelse, över vilket förslag försäkringsbolagens yttranden infordrats.

Då emellertid någon utsikt icke förefunnes, att sistnämnda lagförslag i sin helhet skulle kunna bliva föremål för proposition till någon av de närmaste riksdagarna, men försäkringsinspektionen ansåge vissa missförhållanden inom livförsäkringsverksamheten böra avhjälpas så snart ske kunde, utarbetades av försäkringsinspektionen de nu av mig anmälda förslagen.»

Dessa förslag, som efter föredragning inför Kungl. Maj:t i statsrådet underställdes lagrådets granskning, hava sedermera, i anledning av inom lagrådet framställda anmärkningar, i vissa hänseenden inom civildepartementet undergått omarbetning.

Sedan förslagen i det skick, de sålunda erhållit, i proposition nr 50 förelagts innevarande års första riksdag, men i följd av riksdagsupplösningen icke kommit att av riksdagen behandlas, hava förslagen genom förevarande proposition i oförändrat skick underställts den nu samlade riksdagens prövning.

På samma gång den enskilda försäkringsverksamheten i vårt land under de senare åren nått en betydande utveckling och omfattning, har erfarenheten givit vid handen, att den gällande försäkringslagstiftningen i vissa avseenden icke förmår att på ett fullt verksamt sätt tillgodose och betrygga försäkringstagarnas berättigade intressen. Mellan de olika försäkringsanstalterna har uppstått en högt uppdriven konkurrens, vilken icke kunnat undgå att medföra skadliga verkningar. Hos vissa försäkringsanstalter har nämligen framträtt en tendens att söka utvidga sin verksamhet utan hänsyn till den oproportionerligt stora ökning av omkostnaderna, särskilt anskaffningskostnaden, som visat sig vara förbunden med en dylik utvidgning. Olämpliga och forcerade metoder

hava på sina håll tillämpats för anskaffande av nya försäkringar och härmed har följt ej allenast, såsom nyss nämnts, en abnorm ökning i anskaffningskostnaden utan även talrika fall av annullationer. Under sådana förhållanden har av den löpande premieinkomsten en allt för stor del måst användas till omkostnadernas bestridande, och då svårighet mött att fullgöra gällande lagbestämmelser om avsättning till premiereserv och andra fonder har man för att anskaffa rörelsemedel i allt vidsträcktare omfattning under formen av återförsäkringsavtal mot ersättning överlåtit större eller mindre del av de egna försäkringarna till andra försäkringsinrättningar. Att dylika förhållanden i försäkringsverksamheten måste i sista hand till sina följder gå ut över försäkringstagarna ligger i öppen dag. Gällande försäkringslagstiftning lämnar emellertid icke vederbörande myndigheter erforderlig möjlighet att i tid ingripa emot dessa brister hos den privata försäkringsverksamheten, och det nu föreliggande förslaget till ändringar i lagen om försäkringsrörelse åsyftar att med varsam hand råda bot på missförhållandena. Förslaget går i främsta rummet ut på att i försäkringstagarnas intresse införa ökad kontroll över omkostnaderna och anskaffningsarbetet. Förslaget avser emellertid icke att binda försäkringsverksamheten vid en lagbestämd reglering i berörda hänseenden. Fastmera upptager förslaget vissa bestämmelser i syfte att vidga den rörelsefrihet, som kan vara ägnad att befordra en sund utveckling på detta område. I sådant syfte föreslås ändring i nu gällande föreskrifter om viss methods användning vid beräkning av premiereserv och om avsättning till säkerhetsfond till viss procent av försäkringsfonden. Därjämte innehåller förslaget, bland annat, nya bestämmelser om premieåterbäring och premieåterbäringsreserv.

Förslaget till lag innefattande tillägg till lagen om försäkringsrörelse innehåller dels bestämmelser om erforderlig kontroll å avtal om återförsäkring i syfte att förekomma sådana missbruk därav, som ovan antytts, dels stadganden om agenturverksamheten i försäkringsrörelsen, avseende att förekomma vissa missbruk, som yppat sig på detta område, och att så långt möjligt är förekomma användningen av olämpliga ombud vid anskaffningsarbetet.

Till utskottets kännedom har kommit, att vissa försäkringsföreningar med ett avsevärt medlemsantal, bland dem särskilt Järnvägsmännens lifförsäkringsförening, enligt avtal med några av rikets större försäkringsbolag åtnjuta en på visst sätt bestämd nedsättning av premierna. Inom denna grupp av försäkringstagare har, efter vad utskottet erfarit,

yppats farhåga för att ifrågavarande föreningar efter antagande av nu föreliggande lagförslag icke längre skulle kunna komma i åtnjutande av nämnda förmån. Med anledning härav vill utskottet erinra därom, att förevarande förslag avser att förhindra premienedsättning endast i sådana fall, då den är godtycklig och icke efter försäkringstekniska grunder kan anses hållbar, samt att förslaget lägger under statsmyndighets kontroll de fall, då premienedsättning må medgivas genom fastställelse av särskilda grunder för beräkning av antingen premier eller premieåterbäring.

Med avseende å ovan berörda försäkringsföreningar synes det kunna hava fog för sig, att bolagen bevilja denna grupp försäkring på billigare villkor än åt försäkringstagare i allmänhet. Det anskaffnings- och inkassoarbete, som föreningarna utföra, länder nämligen till betydande omkostnadsbesparingar för bolagen. Med hänsyn till gruppens betydande omfattning är det ock möjligt att vid försäkringstekniska beräkningar taga hänsyn till dessa besparingar. Detta kan enligt lagförslaget ske på två sätt, nämligen så, att besparingarna ingå antingen i grunderna för beräkningen av premierna eller i grunderna för beräkningen av premieåterbäringen. Vilketdera sättet bör väljas och hur stort inflytande besparingarna böra erhålla på premier eller premieåterbäring, kan ej avgöras förr än efter en närmare prövning av förhållandena. Det förra sättet ansluter sig närmare till nu gällande avtal, i det att de premier, som debiteras försäkringstagarna, bliva lägre än eljest gällande tariffpremier. Det senare sättet kan i realiteten bliva lika fördelaktigt för försäkringstagarna, i det att den högre premieåterbäringen, som avräknas på premien, nedbringar försäkringstagarnas årsutgift för försäkringen till samma belopp, som motsvarar premie enligt förra beräkningsättet. Skillnaden mellan de båda metoderna är, att premienedsättningen i förra fallet är ovillkorlig, i senare fallet beroende av att bolagens rörelse medföra sådan vinst, att de kunna verkställa premieåterbäringen.

Farhågorna för att lagförslaget skulle kränka här avsedda förenings intresse av att även i framtiden nya delägare — de nuvarande delägarnas rätt beröres tydligen alls icke — må kunna komma i åtnjutande av den premienedsättning, som motsvarar de omkostnadsbesparingar, som uppstå genom föreningens verksamhet, torde sålunda bero på ett förbiseende av att lagförslaget ingalunda hindrar bolagen att erhålla Kungl. Maj:ts fastställelse av sådana grunder för beräkning av premier eller premieåterbäring, som på ett rationellt sätt taga hänsyn till dessa omkostnadsbesparingar.

Beträffande det närmare innehållet av förslagen och de skäl, som i övrigt ligga till grund för desamma, får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet har vid granskning av föreliggande lagförslag icke funnit anledning till anmärkning och får alltså hemställa,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 29 juni 1914.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

Reservation:

Herr *Persson* i Norrköping, med vilken herr *Borg* instämt, har anfört:
»Då den föreslagna ändringen av nu gällande försäkringslag icke endast innebär en omläggning av de försäkringstekniska grunder, på vilka det svenska livförsäkringsväsendet hittills uppbyggts och en övergång till ett nytt obeprövat system, vars vittgående konsekvenser det nu är omöjligt att överblicka, utan även till sina verkningar kan befaras medföra en sådan konsekvens som förhöjning av försäkringspremierna, utöver vad som ur soliditetssynpunkt är nödvändigt, huvudsakligen för att försäkringstagaren på så vis skall komma i åtnjutande av viss premieåterbäring eller s. k. vinst, har jag ansett mig böra fästa riksdagens uppmärksamhet härpå och tillåta mig anföra ytterligare följande:

Beträffande övergången från den hittills använda s. k. klassiska nettopremiemetoden till bruttometoden för beräkning av premiereserven har Svenska Aktuarieföreningens majoritet i en Kungl. Maj:ts proposition

vid förra riksdagen bilagd skrivelse starkt framhållit, att den ifrågasatta övergången icke kan gagna vårt livförsäkringsväsende, utan att den i stället kan innebära ett vittgående äventyr för den svenska livförsäkringsverksamheten» genom att förslaget icke är föregånget av några undersökningar, som kunna ge en tillnärmelsevis ungefärlig uppfattning om förslagets konsekvenser. Ett dylikt uttalande av Svenska Aktuarieföreningen, vars medlemmar med sin vetenskapliga utbildning, förenad med en på direkt erfarenhet från försäkringsbolagens verksamhet grundad sakkunskap, synes redan i och för sig vara ett fullt tillräckligt skäl för att ställa sig tveksam mot Kungl. Maj:ts på försäkringsinspektionens yrkande framställda förslag.

Så länge den nuvarande försäkringslagen och försäkringsinspektionens tillsyn över de inom riket arbetande försäkringsanstalterna fullt trygga försäkringarnas soliditet — och i den punkten synes icke råda någon meningsskiljaktighet — läser icke förefinnas något absolut avgörande behov av ändringar i den nu gällande lagen för försäkringsrörelsen i de punkter, som röra denna angelägenhet.

Vid beräkning av försäkringspremier utgår man som bekant från en viss räntefot och ett visst dödlighetsmått, som under alla förhållanden skall vara fullt betryggande. Till de nettopremier, som med nämnda faktorer som grund erhålles, lägges sedan en viss belastning avsedd för att till huvudsaklig del täcka anskaffnings- och förvaltningskostnaderna. Den så erhållna premien benämnes bruttopremie eller tariffpremie. Erfarenheten säges ha visat, att livförsäkringsbolagen, särskilt under deras första verksamhetsår, för täckande av omkostnaderna måst tillgripa de vinstkällor som i form av överränta å premiereserverna och underdödlighet alltid äro att räkna med, då såväl räntefoten som dödlighetstabellen icke motsvarar de faktiska förhållandena utan äro beräknade så att förhållandena i praktiken ställa sig fördelaktigare.

Kungl. Maj:ts förslag innebär nu att dessa vinstkällor, av vilka underdödlighetsvinsten genom användande av särskilda urvalstabeller skulle något reduceras, skola uteslutande användas för nedsättning i en fond för återbäring till de försäkrade. Då nu förutsatts att belastningen enbart, enligt hittills använda principer, icke är tillräcklig att bestrida kostnaderna för försäkringsrörelsen, har Kungl. Maj:t föreslagit, att i grunderna även skulle intagas en omkostnadsplan, utvisande att belastningen enbart utan anlitan av ovan nämnda vinstkällor är fullt tillräcklig för täckande av omkostnaderna. Härav följer givetvis, att

då försäkringspremierna måste höjas för att omkostnaderna skola täckas enbart av belastningen av premierna, under det att försäkringstagaren erhåller återbäring av premien ur de vinstkällor, som representeras av överränta och underdödlighet.

Härvid uppställer sig då den frågan:

vilket är rimligare och naturligare och genom vilken åtgärd är den försäkringssökande allmänheten mest betjänt genom

att för försäkringen erlægga en låg premie, som dock täcker kostnaderna för densamma genom att även i viss mån använda ränte- och underdödlighetsvinst, eller genom

att erlægga en avsevärd högre premie, varigenom alla kostnader enbart genom belastningen täckas, men som efter några år medför en viss återbäring av den inbetalda premien.

Det synes vara mest fördelaktigt att betala en premie, som blott fullt täcker kostnaderna, än att behöva avstå mer än som är oundgängligen nödvändigt.

Otvivelaktigt är det riktigast, att den försäkrade från början blott betalar vad som för drivande av en solid försäkringsrörelse är nödvändigt, och mindre riktigt, att han skall betala ett högre belopp för att garanteras att återfå en del, vilken åtminstone i vissa fall kan förutsättas alltid bli mindre än vad han för denna garanti fått betala mera i premie.

Försäkringsinspektionen anför icke i sin framställning några nya synpunkter på ämnet; dess uttalande kan sålunda sägas innebära ett understrykande av förefintliga meningsmotsättningar i en fråga, som enligt vad sakkunniga påstå ännu ej utdebatterats av de försäkringsvetenskapliga organisationerna och rörande vars detaljer auktoritet ännu står mot auktoritet.

En omläggning av principerna för beräkning av premiereserven måste i ärendets ännu icke slutligt utredda skick vara förbunden med ingalunda så ringa risk, och fråga är, om tillräckligt vägande skäl förebragts varför vårt lands livförsäkringsverksamhet skulle ställas såsom experimentobjekt för metoder, om vilka mångas omdöme är, att de kunna se nog så tilltalande ut i teorin, men att de praktiskt sett betyda två ting, som man icke önskar: ett försvagande av premiereserven och en ökning av anskaffningskostnaderna. Tvärtom torde det anförda motivera uppskov tills avgörande erfarenhet vunnits i andra länder (t. ex. i Tyskland), där metodernas ivrigaste förkämpar äro till finnandes, men ännu långt ifrån lyckats göra sin mening gällande.

Då inspektionen genom lagförslaget tillförsäkrats ett mycket stort

välde beträffande fastställelsen av grunder för livförsäkringsrörelsen, så finnes ingen garanti för att icke s. k. urvalstabeller föreskrivas, varigenom de yngre bolagen faktiskt skulle berövas möjligheten att uppföra anskaffningskostnaderna som tillgång, då användningen av urvalstabeller helt eller till större delen kompensera det i lagförslaget gjorda medgivande att under vissa villkor få använda s. k. zillmering.

Ett skarpt ljus kastas över lagförslaget genom försäkringsinspektionens upplysning, att reservpremien, enligt dess mening, icke ovillkorligen bör vara konstant, utan att avvägandet av reservpremien vore en detalj, som det skulle tillkomma statsmyndigheten att ordna i varje särskilt fall. Därmed synes försäkringsinspektionen givit uttryck för den grundtanken, att statens befattning med försäkringsväsendet bör i fråga om både koncession och kontroll hava karaktären av ett av lagbestämmelser obundet diskretionärt förfarande.

Som en genom lagförslaget gående grundtanke synes även framlysa oförtydligt inspektionens strävanden att tillvälla sig envälde över den privata försäkringen. Knappast något annat svenskt ämbetsverk har blivit utrustat med en så stor maktfullkomlighet som den, med vilken lagförslaget avser att förläna försäkringsinspektionen. Dessa inspektionens strävanden framgå även fullt tydligt av ett yttrande i inspektionens underdåniga skrivelse till Kungl. Maj:t av den 3 december 1912: »Naturligtvis kan man tänka sig, att lagen tillämpas illa, så att grunder fastställas, som antingen icke äro betryggande eller äro så betungande för bolagen att dessas verksamhet onödigt försvåras. Men det blir i så fall icke lagens fel utan den tillämpande myndighetens.»

Om en för långt driven maktutrustning åt ett ämbetsverk kan, synes det mig, under nuvarande förhållanden råda delade meningar.

Att redan nu gällande lag giver försäkringsinspektionen möjlighet att på ett effektivt sätt och även *i tid* ingripa mot insolventa försäkringsanstalter torde framgå av §§ 131—138. Om ett bolag exempelvis placerar försäkringsfonden på ett icke betryggande sätt, vilket var fallet med livförsäkringsbolaget Kronan, så lär icke detta kunna genom någon lagstiftning helt och hållet förekommas.

Genom antagande av lagförslaget kommer Kungl. Maj:t att i händerna på bolagen lägga ytterligare konkurrensmedel, som endast kunna ha till följd en skärpt konkurrens bolagen emellan och därmed i detta fall följande högre kostnader.

Av lagförslaget framgår, synes det mig, att de *äldre bolagen* komma att i avseende på tillämpningen av bestämmelserna rörande förut beräknad vinst befinna sig i ett synnerligt gynnat läge *gent emot yngre*

eller nybildade bolag. Det är, förefaller det, huvudsakligen de äldre bolagen, vilka genom lagförslaget tillförsäkrats det kraftiga konkurrensmedel, som inspektionen genom bestämmelserna om förut beräknad vinst velat skapa.

Det föreliggande förslaget synes även lida av vissa brister, då i detsamma icke inrymmas tillräckligt starka bestämmelser för att på ett effektivt sätt stävja den illojala konkurrensen, som i stor utsträckning kan drivas mellan bolagen. Visserligen har en överenskommelse mellan en del bolag i detta avseende träffats, men denna överenskommelse lär icke ha visat sig fullt effektiv. Och en privat överenskommelse kan ju för övrigt endast beröra de bolag, som träffat överenskommelsen, under det att övriga bolag och andra försäkringsorgan stå utanför. I detta hänseende föreligger en brist att fylla.

Till sist tillåter jag mig påpeka, att frågan är av den invecklade natur, att riksdagen har svårt att, särskilt i de punkter jag tillåtit mig att fästa riksdagens särskilda uppmärksamhet på, vid detta riksmöte skaffa sig klarhet uti dem. Lagutskottet har i sitt utlåtande, något ensidigt enligt mitt förmenande, stött sig på försäkringsinspektionens auktoritet. Jag har till frågans mera allsidiga belysande velat anföra några synpunkter från det andra hållet. Erfarenheten har emellertid mer än en gång visat det farliga uti att lita på auktoriteter. Vid sådant förhållande torde det vara klokast och säkrast att uppskjuta det definitiva avgörandet i de tvistiga punkterna, till dess att full klarhet vunnits. I detta fall är det rakt ingen fara med att uppskjuta avgörandet, och på grund härav tillåter jag mig hemställa, att riksdagen beslutar avslå lagförslagets § 5 mom. 4 och § 121 samt i stället bibehålla §§ 48 och 99 i förutvarande lydelse, med det nndantag dock att mom. 3 i dessa paragrafer erhåller den lydelse, som är angiven i lagförslaget, nämligen: »Innan organisationskostnaderna fullständigt avskrivits» etc.